

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан гуманітарно-педагогічного
факультету
Неля ПОДЛЕВСЬКА
09 вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціалізація особистості

Назва

Галузь знань – 23 Соціальна робота

Спеціальність – 231 Соціальна робота

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма – Соціальна робота. Соціальна педагогіка та коучинг

Обсяг дисципліни – 5 кредитів ЕКТС

Шифр дисципліни – ОПП.18

Мова навчання – українська

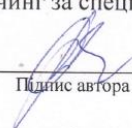
Статус дисципліни: обов'язкова (дисципліна професійної підготовки)

Факультет – Гуманітарно-педагогічний

Кафедра – соціальної роботи і соціальної педагогіки

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
			Кредити ЕКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторії роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття	Самостійна робота у т.т.ч.ІРС			залік	іспит
Денна	2	4	5	150	64	32		32		86				+
Заочна	2	4	5	150	14	8		6		136				+

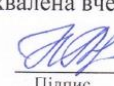
Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми Соціальна робота. Соціальна педагогіка та коучинг за спеціальністю 231 Соціальна робота

Робоча програма складена канд. пед. наук, доц. Юлія ОВОД
Підпис автора Науковий ступінь, учене звання, Ім'я, ПРІЗВИЩЕ автора

Схвалена на засіданні кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки

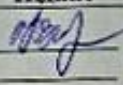
Протокол від 29 серпня 2025 № 1 Зав. кафедри Олена ВАСИЛЕНКО
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету

Голова вченої ради факультету Неля ПОДЛЕВСЬКА
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Хмельницький 2025

2 ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Посада	Назва факультету	Підпис	Ініціали, прізвище
Гарант освітньо-професійної програми, канд. пед. наук, доц.	Гуманітарно-педагогічний факультет		Наталія СИНЮК

3 ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна «Соціалізація особистості» є складовою циклу дисциплін професійної підготовки фахівців першого (бакалаврського) освітнього рівня за спеціальністю 231 Соціальна робота за освітньо-професійною програмою Соціальна робота. Соціальна педагогіка та коучинг.

Пререквізити – ОПП.01 Психологічні основи соціальної роботи з різними групами клієнтів, ОЗП.03 Вступ до фаху, ОЗП.07 Інформаційно-комунікаційні технології в соціальній роботі.

Постреквізити – ОПП.02 Соціальна робота з різними категоріями населення, ОПП.03 Правові основи соціальної роботи, ОПП.19 Ведення професійних документів, ОПП.21 Система організації та управління соціальними службами, ОПП 24 Фахова практика, ОПП 25 Переддипломна практика, ОПП 26 Кваліфікаційна робота.

Відповідно до освітньої програми дисципліна має забезпечити:

– **компетентності**: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог (ІК); Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК 01); Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК 02), Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 03), Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 04); Здатність планувати та управляти часом (ЗК 05), Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 06); Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 09); Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 10); Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети (ЗК 13), Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків (ЗК 14); Здатність діяти соціально відповідально та свідомо (ЗК 15); Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного) (ФК 01), Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів (ФК 02); Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення (ФК 03); Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади (ФК 04); Здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці (ФК 07); Здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці (ФК 09); Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад (ФК 15); Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи (ФК 16); Здатність оцінювати результати та якість професійної діяльності у сфері соціальної роботи (ФК 19); Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах (ФК 20).

– **програмні результати навчання**: Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами. (ПРН 01); Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід (ПРН 03); Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин,

обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки (ПРН 05); Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях (ПРН 08); Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах (ПРН 10); Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності (ПРН 12); Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки (ПРН 15); Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень (ПРН 21); Розуміти етичні і юридичні норми з опорою на цінності людини у діяльності коуча і враховувати у процесі проведення занять (ПРН 27); Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, членів колективу (ПРН 28); Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя (ПРН 29); На акмеологічних засадах прагнути кар'єрного розвитку, особистісного зростання, саморозвитку (ПРН 30).

Мета дисципліни. Формування знань здобувачів про особливості соціалізації особистості на різних вікових етапах; вплив мегафакторів, макрофакторів, мезофакторів, мікрофакторів на особистість у процесі соціалізації.

Предмет дисципліни: Теоретичні та практичні основи соціалізації особистості; основи професійної соціально-педагогічної діяльності щодо соціалізації дитини.

Завдання дисципліни: Формувати знання здобувачів з теоретичних основ щодо проблеми соціалізації особистості у науковій літературі та особливостями соціалізації особистості у сучасному світі.

Результати навчання. Після вивчення дисципліни здобувач має: досконало *володіти* термінологією та основними поняттями; *показувати* навички самостійної роботи, *демонструвати* критичне та самокритичне мислення; *надавати* характеристику основних факторів соціалізації особистості *застосовувати* набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

4 Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	<i>Кількість годин, відведених на:</i>					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	практичні заняття	СРС	лекції	практичні заняття	СРС
Тема 1. Соціальне пізнання особистості.	2	2	6	2		10
Тема 2. Процес соціалізації як соціального явища.	2	2	6			9
Тема 3. Соціалізація особистості як наука.	2	2	6			9
Тема 4. Соціалізація як складова формування особистості.	4	4	6	2	2	10
Тема 5. Концепція критичних періодів і криз розвитку особистості.	2	2	6			10
Тема 6. Сучасні теоретичні підходи до соціалізації чого процесу.	2	2	6	2	2	9
Тема 7. Особливості вікових етапів соціалізації.	4	4	6	2	2	9
Тема 8. Мікрофактори процесу соціалізації особистості.	2	2	6			9
Тема 9. Мезофактори соціалізації особистості.	2	2	8			10
Тема 10.	2	2	6			10

Соціалізуючі макро- і мегафактори.						
Тема 11. Статеворольова соціалізація особистості.	2	2	6			10
Тема 12. Духовний розвиток особистості, релігії як фактор соціалізації особистості.	2	2	6			11
Тема 13. Економічна соціалізація особистості.	2	2	6			10
Тема 14. Субкультура як механізм соціалізації, девіантна поведінка і злочинність у процесі соціалізації	2	2	6			10
Разом:	32	32	86	8	6	136

5 Програма навчальної дисципліни

5.1 Зміст лекційного курсу

№ лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1	Тема 1. Соціальне пізнання особистості. Визначення особистості . Співвідношення обсягів понять: «людина», «індивід», «особистість», «індивідуальність». Літ.: [2,5]	2
2	Тема 2. Процес соціалізації як соціального явища. Сутність процесу соціалізації. Людина як об'єкт-суб'єкт процесу соціалізації. Чинники процесу соціалізації. Засоби, агенти й механізми соціалізації. Соціалізованість як результат позитивної соціалізації. Літ.: [1,2,5]	2
3	Тема 3. Соціалізація особистості як наука. Суб'єкт-об'єктний підхід до процесу соціалізації особистості (Е. Дюргейм). Суб'єкт-суб'єктний підхід до процесу соціалізації особистості (Т.Парсонс). Суб'єкт-суб'єктний підхід до процесу	2

	соціалізації особистості в розробках Г. Андреєвої Концепція соціалізації А. Петровського. Літ.: [1,3,5]	
4	Тема 4. Соціалізація як складова формування. Соціалізація як культурно-історичний феномен. Поняття сфер соціалізації. Стадії процесу соціалізації. Способи соціалізації. Інститути та форми соціалізації. Літ.: [1,2,4]	4
5	Тема 5. Концепція критичних періодів і криз розвитку особистості. Концепція стадійності процесу соціалізації Ж. Піаже. Концепція стадій розвитку особистості у психоаналізі З. З. Фрейда. Психоаналітична концепція розвитку особистості Е. Еріксона. Основні закони розвитку дитини за Л. С. Виготським. Вікова періодизація Д. Ельконіна та Д. Фельтштейна. Концепція критичних періодів і криз у розвитку особистості. Теорія подій про вікові періоди особистості. Літ.: [1,2,5]	2
6	Тема 6. Сучасні теоретичні підходи до соціалізуючого процесу. Трансформаційні процеси суспільства та їх вплив на соціалізацію особистості. Когнітивна революція і проблеми соціалізації. Конструктивістський підхід у дослідженнях соціалізації. Проблема дитинства у сучасних дослідженнях соціалізації особистості. Літ.: [2,3,4]	2
7	Тема 7. Особливості вікових етапів соціалізації. Особливості процесу соціалізації дітей дошкільного віку. Особливості процесу соціалізації дітей молодшого шкільного віку. Здійснення процесу соціалізації у підлітків. Здійснення процесу соціалізації в учнів старших класів. Соціалізація студентської молоді. Соціалізація у зрілому віці. Літ.: [1,2,3]	4
8	Тема 8. Мікрофактори процесу соціалізації особистості. Сім'я – первинна ланка соціалізації. Сусідство і мікросоціум у процесі соціалізації. Групи однолітків як компоненти мікрофактора соціалізації. Роль виховних організацій у соціалізації особистості. Релігійні організації як мікрофактор соціалізуючого процесу. Суспільні державні та недержавні організації як сфери мікрофактора процесу соціалізації. Літ.: [1,2,4]	2
9	Тема 9. Мезофактори соціалізації особистості. Вплив видів поселень на процес соціалізації особистості. Значення засобів масової комунікації у соціалізуючому процесі. Роль субкультури як мезофактора соціалізації. Регіональні умови як вид мезофактора соціалізації. Літ.: [1,2,4]	2
10	Тема 10. Соціалізуючі макро- і мегафактори. Країна в аспекті макрофактора соціалізації особистості. Етнічно-культурні особливості як засіб макрофакторів. Суспільство в контексті макрофакторів. Держава як чинник соціалізації. Космос як чинник процесу соціалізації. Вплив планети і світу на соціалізацію.	2

	Літ.: [2,3,5]	
11	Тема 11. Статеворольова соціалізація особистості. Статєва диференція. Стадійність процесу статоворольової соціалізації. Гендерна культура суспільства. Гендерні норми. Гендерні стереотипи як протиставлення маскуліності і фемінності. Гендерні ролі. Гендерна ідентичність особистості. Літ.: [2,3,4]	2
12	Тема 12. Духовний розвиток особистості, релігії як фактор соціалізації особистості. Духовність людини: різні підходи до її визначення і характеристики. Духовний розвиток особистості. Релігія, церква та конфесійна община як фактори, соціалізації особистості. Функції релігії у суспільстві. Виховна функція релігії, церкви і конфесійної общини. Релігійна психотехніка та її вплив па формування підростаючих поколінь. Літ.: [2,5]	2
13	Тема 13. Економічна соціалізація особистості. Визначення поняття “економічна соціалізація” і його складових. Гроші та їх соціалізуючі функції. Етапи формування уявлень про гроші у дітей. Стадійний характер економічної соціалізації. Літ.: [1,2,5]	2
14	Тема 14. Тема 14. Субкультура як механізм соціалізації, девіантна поведінка і злочинність у процесі соціалізації Молодіжна субкультура. Молодіжні субкультури й соціалізація особистості. Особливості психології неформальності. Літ.: [2,5]	2
	Разом:	32

Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми навчання

№ лекції	Перелік тем лекцій	Кількість годин
1	Тема 1. Соціальне пізнання особистості. Визначення особистості . Співвідношення обсягів понять: «людина», «індивід», «особистість», «індивідуальність». Літ.: [2,5]	2
2	Тема 2. Соціалізація як складова формування. Соціалізація як культурно-історичний феномен. Поняття сфер соціалізації. Стадії процесу соціалізації. Способи соціалізації. Інститути та форми соціалізації. Літ.: [1,2,4]	2
3	Тема 3. Сучасні теоретичні підходи до соціалізуючого процесу. Трансформаційні процеси суспільства та їх вплив на соціалізацію особистості. Когнітивна революція і проблеми соціалізації. Конструктивістський підхід у дослідженнях соціалізації. Проблема дитинства у сучасних дослідженнях соціалізації особистості. Літ.: [2,3,4]	2
4	Тема 4. Особливості вікових етапів соціалізації.	2

	Особливості процесу соціалізації дітей дошкільного віку. Особливості процесу соціалізації дітей молодшого шкільного віку. Здійснення процесу соціалізації у підлітків. Здійснення процесу соціалізації в учнів старших класів. Соціалізація студентської молоді. Соціалізація у зрілому віці. Літ.: [1,2,3]	
	Разом:	8

5.2. Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для студентів денної форми навчання

№ п/п	Перелік тем практичних занять	Кількість годин
1	Співвідношення обсягів понять: «людина», «індивід», «особистість», «індивідуальність». Літ.: [2,5]	2
2	Складові компоненти процесу соціалізації особистості. Літ.: [1,2,5]	2
3	Міждисциплінарний аспект процесу соціалізації. Літ.: [1,3,5]	2
4	Соціалізація молоді в сучасній Україні. Літ.: [1,2,4]	4
5	Світоглядно-філософські концепції процесу соціалізації у працях вітчизняних і зарубіжних дослідників. Літ.: [1,2,5]	2
6	Концепції критичних періодів і криз у розвитку особистості. Літ.: [2,3,4]	2
7	Особливості соціалізації представників різних вікових груп. Літ.: [1,2,3]	4
8	Вплив мікрофакторів, мезочинників на процес соціалізації особистості. Літ.: [1,2,4]	2
9	Складові мезофактори соціалізації. Літ.: [1,2,4]	2
10	Макрофактори та мегафактори соціалізації. Літ.: [2,3,5]	2
11	Гендерна культура суспільства. Літ.: [2,3,4]	
12	Можливості та форми співробітництва громадських і конфесійних інститутів у соціальному вихованні. Літ.: [2,5]	2
13	Економічна соціалізація особистості. Літ.: [1,2,5]	2
14	Субкультура як соціальне явище. Літ.: [2,5]	2
	Разом:	32

Перелік практичних занять для студентів заочної форми навчання

№ п/п	Тема практичного заняття	Кількість годин
1	Складові компоненти процесу соціалізації особистості. Літ.: [1,2,5]	2
2	Соціалізація молоді в сучасній Україні. Літ.: [1,2,4]	2
3	Концепції критичних періодів і криз у розвитку особистості. Літ.: [2,3,4]	2
	Разом:	6

5.3 Зміст самостійної (у т.ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів *денної* форми навчання полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу, підготовці до виконання домашніх та контрольних робіт, теоретичного опитування в усній або письмовій формах, тестування з теоретичного матеріалу, виконанні індивідуальних завдань у вигляді презентацій, відеопроєктів, повідомлень тощо.

Самостійна робота студентів денної форми навчання полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу, підготовці до практичних занять, тестуванні з теоретичного матеріалу, виконанні індивідуальних завдань (презентація, педагогічний кросворд).

Зміст самостійної роботи студентів денної форми здобуття освіти

Номер тижня	Вид самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т1, підготовка до практичного заняття.	8
2	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т2, підготовка до практичного заняття.	8
3	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т3, підготовка до практичного заняття.	8
4	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т4, підготовка до практичного заняття.	4
5	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т5, підготовка до практичного заняття.	8
6	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т6, підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестового контролю з тем 1-6.	4
7	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т7, підготовка до практичного заняття. Консультація з вибору теми ІДЗ.	8
8	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т8, підготовка до практичного заняття. Виконання ІДЗ.	4
9	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т9, підготовка до практичного заняття. Виконання ІДЗ.	4
10	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т10, підготовка до практичного заняття. Виконання ІДЗ.	4
11	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т11, підготовка до практичного заняття. Виконання ІДЗ	8

12,13	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т12, підготовка до практичного заняття. Виконання ІДЗ	8
14	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т13, підготовка до практичного заняття. Виконання ІДЗ	4
15,16	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т14, підготовка до практичного заняття. Виконання ІДЗ	8
Разом:		86

На самостійне опрацювання студентів виносяться визначені у методичних рекомендаціях до практичних занять та самостійної роботи питання з кожної теми. Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій у позаурочний час.

Вимоги до виконання контрольної роботи (для студентів заочної форми здобуття освіти) та індивідуального домашнього завдання (для студентів денної форми здобуття освіти) викладені в Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни.

Орієнтовна тематика індивідуального завдання (презентацій) для самостійної роботи здобувачів

1. Визначення особистості.
2. Співвідношення обсягів понять: «людина», «індивід», «особистість», «індивідуальність».
3. Сутність процесу соціалізації.
4. Людина як об'єкт-суб'єкт процесу соціалізації.
5. Чинники процесу соціалізації. Засоби, агенти й механізми соціалізації.
6. Соціалізованість як результат позитивної соціалізації.
7. Суб'єкт-об'єктний підхід до процесу соціалізації особистості (Е. Дюргейм).
8. Суб'єкт-суб'єктний підхід до процесу соціалізації особистості (Т.Парсонс).
9. Суб'єкт-суб'єктний підхід до процесу соціалізації особистості в розробках Г. Андреевої
10. Концепція соціалізації А. Петровського.
11. Соціалізація як культурно-історичний феномен.
12. Поняття сфер соціалізації.
13. Стадії процесу соціалізації. Способи соціалізації.
14. Інститути та форми соціалізації.
15. Концепція стадійності процесу соціалізації Ж. Піаже.
16. Концепція стадій розвитку особистості у психоаналізі З. З. Фрейда.
17. Психоаналітична концепція розвитку особистості Е. Еріксона.
18. Основні закони розвитку дитини за Л. С. Виготським.
19. Вікова періодизація Д. Ельконіна та Д. Фельтштейна.
20. Концепція критичних періодів і криз у розвитку особистості.
21. Теорія подій про вікові періоди особистості.
22. Трансформаційні процеси суспільства та їх вплив на соціалізацію особистості.
23. Когнітивна революція і проблеми соціалізації.
24. Конструктивістський підхід у дослідженнях соціалізації.
25. Проблема дитинства у сучасних дослідженнях соціалізації особистості.
26. Особливості процесу соціалізації дітей дошкільного віку.
27. Особливості процесу соціалізації дітей молодшого шкільного віку.

28. Здійснення процесу соціалізації у підлітків.
29. Здійснення процесу соціалізації в учнів старших класів.
30. Соціалізація студентської молоді. Соціалізація у зрілому віці.
31. Сім'я – первинна ланка соціалізації.
32. Сусідство і мікросоціум у процесі соціалізації.
33. Групи однолітків як компоненти мікрофактора соціалізації.
34. Роль виховних організацій у соціалізації особистості.
35. Релігійні організації як мікрофактор соціалізуючого процесу.
36. Суспільні державні та недержавні організації як сфери мікрофактора процесу соціалізації.
37. Вплив видів поселень на процес соціалізації особистості.
38. Значення засобів масової комунікації у соціалізуючому процесі.
39. Роль субкультури як мезофактора соціалізації.
40. Регіональні умови як вид мезофактора соціалізації.
41. Країна в аспекті макрофактора соціалізації особистості.
42. Етнічно-культурні особливості як засіб макрофакторів.
43. Суспільство в контексті макрофакторів.
44. Держава як чинник соціалізації. Космос як чинник процесу соціалізації.
45. Вплив планети і світу на соціалізацію.
46. Статева диференціація.
47. Стадійність процесу статевої соціалізації.
48. Гендерна культура суспільства. Гендерні норми.
49. Гендерні стереотипи як протиставлення маскуліності і фемінності.
50. Гендерні ролі. Гендерна ідентичність особистості.
51. Духовність людини: різні підходи до її визначення і характеристики.
52. Духовний розвиток особистості.
53. Релігія, церква та конфесійна община як фактори, соціалізації особистості.
54. Функції релігії у суспільстві.
55. Виховна функція релігії, церкви і конфесійної общини.
56. Релігійна психотехніка та її вплив на формування підростаючих поколінь.
57. Визначення поняття “економічна соціалізація” і його складових.
58. Гроші та їх соціалізуюча функція.
59. Етапи формування уявлень про гроші у дітей.
60. Стадійний характер економічної соціалізації.
61. Молодіжна субкультура.
62. Молодіжні субкультури й соціалізація особистості.
63. Особливості психології неформальності.

6. Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій, зокрема: лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); практичні заняття (бесіда, демонстрування, спостереження, з використанням кейсів, презентацій), самостійна робота (індивідуальне домашнє завдання, опрацювання теоретичного матеріалу).

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій та методів навчання, зокрема: методи навчання за джерелом передачі і сприймання інформації (словесні (пояснення, дискусія, консультування), практичні (інструктування, розв'язування ситуаційних задач), наочні (демонстрування, ілюстрування, спостереження); за логікою передачі і сприймання навчальної інформації; за рівнем самостійності пізнавальної

діяльності (методи проблемного викладу, частково пошукові, дослідницькі); методи стимулювання і мотивації учіння, інтерактивні; метод аналізу конкретних ситуацій (case-study) з використанням технологій візуалізації, інформаційно-комунікаційних та технологій дистанційного навчання (сервіс для проведення онлайн конференцій Zoom, Модульне середовище для навчання тощо).

7. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком освітнього процесу.

При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування;
- тестовий контроль теоретичного матеріалу;
- оцінювання результатів роботи на практичних заняттях (участь у обговоренні ситуацій, самостійні роботи);
- оцінювання результатів виконання індивідуального домашнього завдання.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контролю, який проводиться з усього матеріалу дисципліни за білетами, попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри. Здобувач вищої освіти, який набрав з будь-якого виду навчальної роботи, суму балів нижчу за 60 відсотків від максимального балу, не допускається до семестрового контролю, поки не виконає обсяг роботи, передбачений Робочою програмою. Здобувач вищої освіти, який набрав позитивний середньозважений бал (60 відсотків і більше від максимального балу) з усіх видів поточного контролю і не склав іспит, вважається таким, який має академічну заборгованість. Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

8 Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватись в індивідуальному режимі. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до практичних занять (вивчення теоретичного матеріалу з теми, активно працювати на занятті, брати участь у дискусіях щодо прийнятих рішень при виконанні здобувачами задач).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час практичних занять, тестування й виконання індивідуального домашнього завдання. Виконання індивідуального завдання завершується його здачею на перевірку у терміни, встановлені графіком самостійної роботи. У якості ІДЗ здобувач може підготувати презентацію за однією з тем навчальної дисципліни при дотриманні узгоджених з викладачем термінів його виконання.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, підказки, плагіат, використання штучного інтелекту (без вірного цитування)). У разі порушення політики академічної доброчесності в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни не допускаються та не толеруються.

9 Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота) може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. За умови виконання усіх видів навчальної роботи за результатами поточного контролю протягом вивчення навчальної дисципліни, встановлених її Робочою програмою, здобувач денної форми здобуття освіти з навчальної дисципліни, підсумковим контролем для якої є іспит, може набрати до 60 балів (здобувач заочної форми – до 50 балів). Позитивну підсумкову оцінку здобувач може отримати, якщо за результатами поточного та підсумкового контролів набере від 60 до 100 балів. Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю Співвідношення...), яка заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів *денної* форми здобуття освіти у 4 семестрі

Аудиторна робота								Контрольні заходи		Самостійна робота	Семестровий контроль	Разом
Четвертий семестр												Сума балів
Практичні заняття								Тестовий контроль:		ІДЗ*	Іспит	
1-2	3-4	5-6	7-8	9-10	11-12	13-14	15-16	T1-8	T9-14			
Кількість балів за вид навчальної роботи (мінімум-максимум)												
3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	6-10	24-40	60-100**
24-40								6-10		6-10	24-40	

Примітка: *ІДЗ – індивідуальне домашнє завдання; Т* – тема навчальної дисципліни;

**За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів заочної форми здобуття освіти

Аудиторна робота			Самостійна, індивідуальна робота				Семестровий контроль	Разом
			Четвертий семестр					Сума балів
Практичне заняття			Контрольна робота		Тестовий контроль	ІДЗ*	Іспит	
1	2	3	Якість виконання	Захист роботи	Т1-14			
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)								
3-5	3-5		12-20	3-5	3-5	6-10	30-50	60-100
6-10			15-25		3-5	6-10	30-50	

Оцінювання якості виконання контрольної роботи студентами заочної форми здобуття освіти

Контрольна робота передбачає виконання трьох завдань – два теоретичних і одне – практичне. Кількість завдань у контрольній роботі залежно від особливостей дисципліни визначає кафедра. Зміст завдань наведено в методичних рекомендаціях до виконання контрольної роботи. При оцінюванні контрольної роботи враховуються якість її виконання та захист, кожен з цих показників оцінюються максимально: кожне з теоретичних завдань – 5 балами, практичне завдання 10 балами, загальна максимальна сума балів становить 20.

Критерії оцінювання контрольної роботи:

Таблиця – Розподіл балів між завданнями контрольної роботи здобувача вищої освіти

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал	Потенційні позитивні бали* (середній бал)	Максимальний (високий) бал
Теоретичне питання № 1	3	4	5
Теоретичне питання № 2	3	4	5
Практичне завдання	6	8	10
Всього балів	12		20

Примітка. *Позитивний бал за контрольну роботу, відмінний від мінімального (12 балів) та максимального (20 балів), знаходиться в межах 13-19 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) контрольної роботи.

Кожне завдання контрольної роботи здобувача вищої освіти оцінюється з використанням нижченаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (щодо визначення достатнього, середнього та високого рівня досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей).

Оцінювання на практичних заняттях

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів на знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і уміння професійно обґрунтувати прийняті рішення при розв’язуванні задач; результати самостійних робіт.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на практичних заняттях викладач користується наведеними нижче критеріями:

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений зміст критерія оцінювання
Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов’язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає, логічний виклад відповіді державною мовою (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення роботи і володіння спеціальними інструментами. Здобувач вищої освіти не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві-три несуттєві похибки.
Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом і фаховою термінологією, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь здобувача будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві-три несуттєві помилки.
Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що

	дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачу, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

ІДЗ здобувача вищої освіти оцінюється аналогічно з використанням вищенаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (мінімальний позитивний бал – 6 балів, максимальний – 10 балів). При підготовці презентації у якості ІДЗ здобувач вищої освіти отримує максимальний бал (10) за його виконання.

Оцінювання результатів тестового контролю

Кожен з двох тестів, передбачених робочою програмою, складається із 30 тестових завдань. Максимальна сума балів, яку може набрати студент за результатами тестування, складає 5.

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати від 3 до 5 балів:

Таблиця – Розподіл балів в залежності від наданих правильних відповідей на тестові завдання

Кількість правильних відповідей	1–17	18–22	23–26	27–30
Відсоток правильних відповідей	0-59	60-74	75-89	90-100
Кількість балів	-	3	4	5

На тестування відводиться 30 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Здобувач може також пройти тестування і в онлайн режимі у Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни. Тестування здобувачів вищої освіти у Модульному середовищі для навчання автоматично оцінюються за критеріями, наведеними у таблиці вище.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю (іспит)

Освітня програма передбачає підсумковий семестровий контроль з дисципліни у формі іспиту, завданням якого є системне й об'єктивне оцінювання як теоретичної, так і практичної підготовки здобувача з навчальної дисципліни. Складання іспиту відбувається за попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри білетами. Відповідно до цього в екзаменаційному білеті пропонується поєднання питань як теоретичного (в т.ч. у тестовій формі), так і практичного характеру.

Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів денної форми навчання (40 балів для підсумкового контролю)

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Теоретичне питання № 1	6	8	10
Теоретичне питання № 2	6	8	10
Практичне завдання	12	16	20
Разом:	24		40

*Примітка. *Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (24 бали) та максимального (40 балів), знаходиться в межах 25-39 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.*

Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів заочної форми навчання (50 балів для підсумкового контролю)

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Теоретичне питання № 1	9	12	15
Теоретичне питання № 2	9	12	15
Практичне завдання	12	16	20
Разом:	30		50

*Примітка. *Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (30 балів) та максимального (50 балів), знаходиться в межах 31-49 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.*

Для кожного окремого виду завдань підсумкового семестрового контролю застосовуються критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти, наведені вище (Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти).

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зараховано	<i>Відмінно/Excellent</i> – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		<i>Добре/Good</i> – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		
D	66-72		

E	60-65		Задовільно/Satisfactory – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
FX	40-59	Незараховано	Незадовільно/Fail – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39		Незадовільно/Fail – Результати навчання відсутні

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання з усіх видів робіт до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у наведеній нижче таблиці.

Семестровий іспит виставляється, якщо загальна сума балів, яку набрав студент з дисципліни за результатами поточного та підсумкового контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «відмінно/добре/задовільно», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до таблиці Співвідношення.

11. Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Дайте визначення поняття «соціалізація особистості».
2. Які основні етапи соціалізації виділяють у психології?
3. Що таке первинна та вторинна соціалізація?
4. Які соціальні інститути відіграють ключову роль у процесі соціалізації?
5. Роль сім'ї у формуванні особистості.
6. Вплив школи та освіти на процес соціалізації.
7. Яке значення мають засоби масової інформації у соціалізації?
8. Соціалізація у підлітковому віці: особливості та проблеми.
9. Соціалізація у зрілому віці: основні тенденції.
10. Поняття «десоціалізація» та «ресоціалізація».
11. Механізми соціалізації: імітація, ідентифікація, інтеріоризація.
12. Вплив культурних традицій на процес соціалізації.
13. Соціалізація у кризових ситуаціях: приклади та особливості.
14. Роль соціальної підтримки у процесі соціалізації.
15. Гендерні аспекти соціалізації особистості.
16. Соціалізація у дитячому віці: ключові фактори.
17. Вплив групи однолітків на соціалізацію.
18. Соціалізація у професійній діяльності.
19. Поняття «соціальні ролі» та їх значення у соціалізації.
20. Соціальні норми та їх роль у формуванні особистості.
21. Вплив соціального середовища на розвиток стресостійкості.
22. Соціалізація у сучасному інформаційному суспільстві.
23. Поняття «соціальна ідентичність» та її формування.
24. Вплив міграційних процесів на соціалізацію особистості.
25. Соціалізація у контексті глобалізації.
26. Психологічні особливості соціалізації жінок та чоловіків.

27. Соціалізація у кризових життєвих ситуаціях.
28. Вплив релігії на процес соціалізації.
29. Соціалізація у різних культурах: порівняльний аналіз.
30. Поняття «соціальний контроль» та його роль у соціалізації.
31. Соціалізація у цифровому середовищі: виклики та перспективи.
32. Вплив соціальних мереж на формування особистості.
33. Соціалізація у дитячих та молодіжних організаціях.
34. Поняття «соціальний капітал» та його значення у соціалізації.
35. Соціалізація осіб з особливими потребами.
36. Вплив економічних факторів на процес соціалізації.
37. Соціалізація у період соціальних змін та криз.
38. Поняття «соціальна адаптація» та її зв'язок із соціалізацією.
39. Методи дослідження процесів соціалізації.
40. Практичне значення знань про соціалізацію для психолога та соціального працівника.

12 Навчально-методичне забезпечення

Освітній процес з дисципліни «Соціалізація особистості» повністю і в достатній кількості забезпечений необхідною навчально-методичною літературою.

13 Матеріально-технічне та програмне забезпечення дисципліни (за потреби)

Інформаційна та комп'ютерна підтримка: ПК, планшет, смартфон або інший мобільний пристрій, проєктор. Програмне забезпечення: програми Microsoft Office або аналогічні, доступ до мережі Інтернет, робота з презентаціями.

Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання спеціального програмного прикладного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

14. Рекомендована література:

Основна

1. Загальна психологія: Підручник/ О. В. Скрипченко, Л.В. Волинська, З. В. Огороднійчук та ін.-К.: Либідь. 2005.с. 464
2. Москаленко В.В. Соціалізація особистості. Монографія. К.: Фенікс. 2013. 540с.
3. Пахомова О. Розвиток соціальності особистості як соціально-педагогічна проблема. *Соціальна педагогіка: теорія і практика*. 2013. № 3. С. 4–9.
4. Соціалізація особистості [Текст]: нав. посібник / В. В. Радул, Я. В. Галета. Рек. МОН. Кіровоград : ФОП Александрова М.В., 2016. 236 с.
5. Теорія особистості в зарубіжній та українській психології: Навчальний посібник – Львів: Видавець Марченко Т.В., 2021 500 с.
- 6.

Додаткова:

7. Зозуляк-Случик Р. В. Основи соціалізації особистості : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (освітньо-професійна програма «Соціальна педагогіка». 2-е вид., переробл. та доповн. Івано Франківськ : НАІР, 2022. 223 с.
8. Капська А.Й Соціальна педагогіка : Навчальний посібник. К., 2011. 488 с.

15 Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання. Доступ до ресурсу:
<https://msn.khmnpu.edu.ua/course/view.php?id=3414>

2. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу:
http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/p1age_lib.php.
3. Репозитарій ХНУ. Доступ до ресурсу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/?locale=uk>.